

Rijckaert Aertszweg

Rijckaert Aertsz., bijgenaamd Rijck met de Stelt (Wijk aan Zee, 1482 - Antwerpen, mei 1577) was een Nederlands kunstschilder die voornamelijk actief was in de Zuidelijke Nederlanden. Hij vervaardigde onder meer historiestukken en landschappen en ook naaktfiguren in het werk van andere schilders. Zijn bijnaam komt voort uit het feit dat hij een houten been had, ofwel met een kruk liep. Dit was het gevolg van een amputatie die moest worden toegepast nadat hij in zijn jeugd zijn been dusdanig had verbrand dat herstel niet mogelijk bleek.

Aertsz. was de zoon van een visser uit Wijk aan Zee. Na zijn ongeluk zat hij vaak bij het vuur te tekenen en toonde daarbij zoveel talent dat zijn ouders hem in de leer deden bij Jan Mostaert in Haarlem. Hier schilderde hij de luiken van het altaarstuk van het zakkendragersgilde in de Grote of Sint-Bavokerk. Later zou hij op zijn beurt de leermeester en vriend worden van Frans Floris, een Brabants kunstschilder.

Hij werkte in Haarlem tot ca. 1520, waarna hij naar Antwerpen trok, waar hij lid werd van het Sint-Lucasgilde. Hij trouwde er met Catharina Dircksdr. Zij kregen een zoon, Lambert Rycx Aertsz, die eveneens kunstschilder werd.

Op latere leeftijd verloor hij zijn gezichtsvermogen, waardoor hij de verf, tot zijn grote frustratie, soms zo dik opbracht dat die weer moest worden afgeschraapt. Hij overleed te Antwerpen op 95-jarige leeftijd.

Rijckaert Aertsz. als St. Lucas door Frans Floris

Tekst betreffende Rijckaert Aertsz. uit het Schildersboek van Carel van Mander.

van Rijckaert Aertsz. oft Rijck metter stelt, Schilder, van Wijck op d'Zee.

Wie mach begrijpen oft seggen, watter voor een bequaem suyver Locht beaessent van der Zee mach wesen, oft heerschen in den Noort-hollantschen hoeck, dat aldaer dat Landt soo natuerlijck gheneghen schijnt voort te brenghen in onse vernufte Schilder-const, by tijden eenighe edel en begrijpsaem geesten, als te Beverwijck, Schoorel, Hemskerck, en te Wijck op d'Zee gheschiet is, daer men onder de Boersche jeught sulcke gheneyghtheyt tot de Const, sonder te hebben schier eenigh aenlockende voorbeeldt, gespeurt en bevonden heeft. In het Zee-dorp voornoemt, Wijck op d'Zee, is gheweest een Visscher, geheeten Aert, wiens soon Rijck jongh wesende, by ongheluck zijn been verbrandt zijnde, werdt bestelt te Haerlem, om aldaer ghemeestert te worden, welck been is moeten als verdorven afgheset wesen: en alsoo den jonghen veel by t'vyer sat, comt natuere hem verwecken, en tot de Teycken-const nooden: door welke drijvinghe hy sonder ander voorbeeldt, begint met colen den heert en witten schoorsteen muer te betrecken met eenige ghedaenten der beeldingen, soo dat hem werdt gevraeght, of hy lust hadde het Schilderen te leeren, en met grooten ernst dat begheerende, is besteedt gheworden te leeren by Ian Mostart: en also hy met een Stelt ging, werdt geheeten Rijck met de stelt. Hy heeft grooten vlijt om leeren ghedaen, en is een goet Meester gheworden. Van zijn werck waren de deuren van t'Draghers Altaer: welcken Altaer wel eer was ghedaen van Meester Iacob den Meester, van Ian Mostart. In dees deuren maecte Rijck, daer Iosephs broeders om Cooren comen in Egypten, daer Ioseph als een Coningh sit in grooter heerlijkheyt, en derghelijcke dinghen. Veel van Rijckens wercken zijn gheweest in Vrieslandt, oock ten deele vele te niet gheraect, so dat icker geen weet aen te wijsen. Hy is geweest een stil, bequaem, vredigh, en deughdigh vroom Man, de Godlijcke Schrift en Siel-rust seer beminne. Hy heeft eyndlijc zijn wooninghe

ghehouden t'Antwerpen, daer hy om zijn gherustheyt wille hem ten lesten begaf met te doen, als de naeckten te maken in verscheyden Schilders stucken, voor eenighen gewoonlijcken loon. Geen van zijn kinderen stelde hy op de Const. Doe hy in grooten ouderdom was ghecomen, en hem t'gesicht niet en wouw dienen, niet siende wat hy maecte, streeck de verwe soo dick op den Penneelen, dat het niemants gadinge en was: maer most dickwils afgheschrabt worden, en maecte hem oock t'somtijt gram, om dat de luyden zijn dinghen niet en begeerden. In't laer 1520. is hy gecomen t'Antwerpen in't Gildt van de Schilder-camer, de Violiere bloem, onder de Devise: Wt jonsten versaemt: welcke Camer was opghestelt A^o. duysent vier hondert. Hy werdt van Frans Floris gheconterfeyt tot eenen S. Lucas, die ons Vrouw schildert, om op t'Schilders camer te setten: want hy seer wel bemint, en vroylijck was, segghende dickwils: Ick ben rijck, en wel ghestelt, en hadde oock een fraey schilderachtighe tronie. Hy is gestorven ontrent een half laer nae de Spaensche furie, ontrent Mey 1577. oudt 95. laren.